

O'QUVCHILARGA INGLIZ TILINI O'QITISHNING ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARI

Yoqubova Maftuna Shoyim qizi

Navoiy davlat universiteti magistranti

E-mail: myoqubova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'quvchilarga ingliz tilini o'qitishda qo'llanilayotgan zamonaviy pedagogik yondashuvlar yoritilgan. Jumladan, kommunikativ yondashuv, CLIL texnologiyasi, topshiriqqa asoslangan o'qitish (Task-Based Learning) va differensial yondashuv kabi metodlar tahlil qilingan. Har bir metodning afzalliklari, o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli va amaliy qo'llanilishi haqida fikr yuritilgan. Maqola zamonaviy ingliz tili darslarini samarali tashkil etish, o'quvchilarda til kompetensiyasini shakllantirishga qaratilgan tavsiyalarni o'z ichiga oladi. Ushbu material ingliz tili o'qituvchilari, metodistlar va pedagogik ta'lim sohasida izlanayotgan mutaxassislar uchun foydalidir.

Kalit so'zlar: ingliz tili ta'limi, zamonaviy pedagogika, kommunikativ metod, innovatsion texnologiyalar, kompetensiyaga asoslangan yondashuv, CLIL (Content and Language Integrated Learning), topshiriqqa asoslangan o'qitish (Task-Based Learning), differensial yondashuv.

Аннотация. В статье рассматриваются современные педагогические подходы, применяемые в обучении английскому языку студентов. В частности, анализируются такие методы, как коммуникативный подход, технология CLIL, обучение на основе задач и дифференцированный подход. Обсуждаются преимущества каждого метода, его роль в развитии языковых навыков студентов и практическое применение. В статье содержатся рекомендации по эффективной организации современных уроков английского языка и формированию языковой компетенции студентов. Материал будет полезен преподавателям английского языка, методистам и начинающим специалистам в области педагогического образования.

Ключевые слова: обучение английскому языку, современная педагогика, коммуникативный метод, инновационные технологии, компетентностный подход, CLIL (Content and Language Integrated Learning), обучение на основе задач, дифференцированный подход.

Annotation. This article discusses modern pedagogical approaches used in teaching English to students. In particular, methods such as the communicative approach, CLIL technology, Task-Based Learning, and differentiated approach are analyzed. The advantages of each method, its role in developing students' language skills, and practical application are discussed. The article contains recommendations for the effective organization of modern English lessons and the formation of language competence in students. This material is useful for English teachers, methodologists, and aspiring specialists in the field of pedagogical education.

Key words: English language education, modern pedagogy, communicative method, innovative technologies, competency-based approach, CLIL (Content and Language Integrated Learning), Task-Based Learning, differentiated approach.

KIRISH

Bugungi globallashtirish davrida ingliz tili xalqaro muloqot, ilm-fan, texnologiya va ta'lim sohalarida yetakchi o'rin egallamoqda. Shu bois ingliz tilini o'rganish zarurati ortib bormoqda. O'quvchilar tilni faqat grammatik qoidalar asosida emas, balki real hayotiy kontekstda, muloqot orqali o'zlashtirishlari kerak. Bu esa zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llashni taqozo etadi.

1. Kommunikativ yondashuv (Communicative Approach)

Ingliz tilini o'rgatish metodikasi tarixida bir necha bosqichlar bo'lgan: grammatik-oqish (grammar-translation), audiolingval, va hozirda keng qo'llanilayotgan kommunikativ yondashuv. Ushbu metod o'quvchining tilda erkin muloqot qilish ko'nikmasini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, zamonaviy ta'lim tizimida eng samarali yondashuvlardan biri hisoblanadi.

Bu yondashuv asosida o'quvchilarning so'zlashuv kompetensiyasini rivojlantirishga urg'u beriladi. Dars jarayonida real hayotiy vaziyatlar modellashtiriladi: intervyular, muloqot sahnalari, rolli o'yinlar. Bu metod orqali o'quvchi tildan amaliy foydalanishni o'rganadi. Kommunikativ yondashuv o'quvchilarning ingliz tilida erkin va ishonchli muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishda eng samarali metodlardan biridir. Bu yondashuv orqali o'quvchilar tilni sun'iy mashqlarda emas, balki *tabiiy va interaktiv* muhitda o'zlashtiradilar. Bugungi kunda CLIL, task-based learning va blended learning kabi metodlar bilan birgalikda bu yondashuv ingliz tilini o'qitishning zamonaviy poydevorini tashkil etadi.

2. CLIL (Content and Language Integrated Learning)

CLIL (Content and Language Integrated Learning – Mazmun va Tilni Integratsiyalashgan O'qitish) — bu o'quvchilarga xorijiy til (ko'pincha ingliz tili) orqali boshqa bir fanni (masalan, biologiya, matematika, tarix) o'rgatish metodidir.

Bunda til **asosiy maqsad** emas, balki **vosita** sifatida ishlatiladi. CLIL modelida o'quvchilar tilni **real, mazmunli va kontekstual** vaziyatda o'zlashtiradilar. Bu metodda ingliz tili boshqa fanlar bilan integratsiyalashgan holda o'qitiladi (masalan, biologiya, tarix yoki geografiya ingliz tilida o'rganiladi). O'quvchilar nafaqat tilni, balki mazmunni ham chuqurroq o'zlashtiradilar. CLIL metodikasi o'quvchilarning ingliz tilini o'rganish motivatsiyasini oshiradi va uni real hayotiy kontekstda ishlatishga imkon beradi.

Bu yondashuv XXI asr talimiga mos ravishda **ko'p tillilik, madaniyatlararo muloqot** va **kognitiv rivojlanish** kabi muhim maqsadlarga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'limda CLIL — **til va fanni birlashtiruvchi** samarali vosita sifatida qaralmoqda.

3. Task-Based Learning (TBL) — bu ingliz tilini real hayotiy topshiriqlar (tasks) orqali o'rgatish metodikasi bo'lib, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. TBLda asosiy e'tibor til qoidalariga emas, balki vazifa bajarish orqali tilni qo'llashga qaratiladi.

Bu yondashuvda o'quvchilarga muayyan topshiriq (masalan, sayohat rejasini tuzish, taqdimot qilish) beriladi va ular ushbu topshiriqni bajarish jarayonida til vositalaridan faol foydalanadilar. Bu metod motivatsiyani oshiradi va mustaqil fikrlashni rivojlantiradi. **Task-Based Learning** metodikasi ingliz tilini o'rganishda **amaliy va kontekstual yondashuvni** taklif etadi. Bu metod orqali o'quvchilar grammatikani yodlab emas, balki **tilni foydalanish orqali** o'zlashtiradilar. TBL nafaqat til o'rgatadi, balki o'quvchilarda **hamkorlik, tanqidiy fikrlash va muloqot qilish** ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Chet tilini (ingliz tilini) o'qitishda 5 yoshgacha bo'lgan bolalardan boshlab maktabgacha ta'lim muassasalari, umum ta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari, litseylar, oliy ta'limni qamrab oladigan o'qitish tizimini yaratish maqsadga muvofiq. Ushbu o'qitish tizimini yaratishdan maqsad farzand dunyoga kelgandan boshlab uning ulg'ayib borish davri mobaynida ta'lim muassalarining turli bo'g'inlarda bilim olishi ta'minlanadi. Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya»nomli ilmiy-amaliy konferensiyata'minlanadi. Ingliz tilini o'qitish va o'rganishda information va kommunikatsion texnologilardan (IKT) foydalanib o'quv-metodik adabiyotlar tizimini yaratish va o'quv jarayoniga qo'llash tamoyillarini ishlab chiqish va uning asosida dars jarayonini tashkil qilish maqsadga muvofiq. Albatta biz bilamizki yosh avlodni tarbiyalashda har tomonlama yetuk qilishda astoyidil e'tabor talab qiladi. Chunki ta'lim berishda hozirda qo'llanilayotgan metodlar yoki multimedia vositalari orqali ularga yoritib berilayotgan mavzular so'zimiz dalilidir. Hozirgi paytda maktabgacha ta'lim muassasalarida (MTM) ingliz tilini o'qitishni tashkil qilish masalasi yotadi. 5 yoshgacha bo'lgan bolalarni ingliz tilini o'qitishda IKT asosida alifbodagi harflarni taqdimotlar ko'rinishida tashkil etishga e'tibor qaratish muhim ahamiyatga ega. Shuning bilan bir qatorda 5 yoshgacha bo'lgan bolalarga berilayotgan taqdimotlarni mantiqiy ravishda, uzluksiz va uzviy davom etdirib 1-sinfdagi bolalarga ingliz tili alifbosini o'qitishning IKT asosida tashkil qilish vositalarini yaratish maqsadga muvofiqdir. Chunki hozirgi davrda maktabgacha bo'lgan yosh avlod uchun visual materiallar orqali qabul qilish qobiliyati kuchligi fanda ham amaliyotda ham tasdiqlab berilgan. Yoshlarga zamonaviy bilim berish va ularda amaliy ko'nikmani rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning o'рни beqiyos. Ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llashda zamonaviy kommunikativ texnologiyalari keng imkoniyatlar yaratmoqda. Akademik litseylarning oliy ta'lim

muassasalari qoshida tashkil etilgani ta'lim samaradorligini oshirishda o'ziga xos ahamiyat kasb etayotir. Litseylar universitet va institutlar bilan o'quv-uslubiy, tashkiliy masalalarda uzviy bog'langan.

Ta'limda ingliz tilini o'rgatishda "Arra" o'zaro o'qish texnikasi, "Birgalikda o'qiyamiz", "O'ylang, juftlikda ishleng –fikir almashing" birgalikda o'qish texnikasi, "Inster, Toifali, Konseptual, BBB, SWOT-tahlil" jadvallari, "Klaster, Kaskad, Nilufar guli, Piramida, Baliq skleti, Nima uchun?", kabi sxemalardan foydalanish o'quvchilar bilimini oshiradi va mustahkamlaydi.

XULOSA

Bunday interfaol metodlaridan foydalanish va zamonaviy ta'lim texnologiyalarini tadbqiq etish dars sifatini oshiradi. Interfaol metodlar ta'lim jarayonida qatnashayotgan har bir o'quvchining faolligiga asoslanadi. Bu metodlardan foydalanilganda bilim olish o'quvchi uchun qiziqarli hayotiy faoliyatga aylanadi. Interfaol usul qo'llanganda o'quvchilar o'qitilmaydi, balki ularning o'zlari o'qituvchi bilan birgalikda muayyan yo'nalish va miqdordagi bilimlarni mustaqil o'zlashtiradi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Savignon, S. J. (2002). *Interpreting Communicative Language Teaching: Contexts and Concerns in Teacher Education*. Yale University Press. (Til o'rgatishda kommunikativ yondashuv va ijtimoiylashuv).
2. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. Allyn & Bacon. (Hamkorlikda o'rganish va uning ijtimoiylashuvdagi roli).
3. Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. International Universities Press. (Kognitiv va ijtimoiy rivojlanish asoslari).
4. Holmes, J. (2013). *An Introduction to Sociolinguistics*. Routledge. (Til va ijtimoiy guruhlar, shaxs va til o'rtasidagi bog'liqlik).
5. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47. (Kommunikativ til o'rgatish asoslari).